

Nee, knik ik

Soms kan ik mijn stem niet vinden. Ze zeggen dat ik schreeuw en met dingen smijt en veel te veel lawaai maak, maar dan is het altijd te laat. Op de momenten dat het moet kan ik niets zeggen.

‘Leuk voor je, tien dagen onder leeftijdgenoten,’ zegt ze.

Ja? Tien dagen tussen vreemde kinderen. Lol die ik niet begrijp.

‘En jullie gaan fantastische dingen doen. Survivallen en zo. Denk ik.’

O, geweldig. Tien dagen stoer doen. Me groot houden. Als laatste op de top aankomen. Kano en kleren kwijtraken. Alleen in die kano moeten.

‘Jullie slapen met zijn vijven in een tent. Leuk hè?’

Ik schraap mijn keel. Er komt niets.

Dus vijf meisjes, dag en nacht. Babbelen, giechelen, haren vlechten. Geen eigen plek om mijn pyjama aan te trekken, dus hun blote borsten en mijn niks. Tien dagen lang poepen waar andere mensen het kunnen horen.

Leuk?

‘Er is nog plaats.’ Hella ziet er tevreden uit. ‘Ik krijg net de bevestiging. Zodra ik het geld overmaak, is het definitief.’

Dus het is nog niet te laat, het kan nog, ik kan nog nee zeggen. Een kamp – ik ga nog liever tien dagen naar de gevangenis.

‘Je vindt het toch leuk?’ vraagt ze.

Ik knik.

‘Gauw, ga even naar de winkel om de hoek, hagelslag halen. Puur is op.’

Ik begin mijn sokken aan te trekken, die ik zolang op de trap had gelegd. Hella vindt dat slordig. Ik vind het handig. Dat blijkt maar weer. De

hagelslag puur op: dat is een noodgeval. Als ik niet snel ben, krijgt Janne een gilbui. Ze loopt rood aan, begint te schreeuwen en houdt niet meer op. Brullen is een beter woord. Janne is geen gewoon zusje. Ze kan veranderen in een brulbeest. Maar als alles goed gaat – en de dingen die zij verwacht te zien zijn niet op of kwijt of stuk – is ze meer een soort huisdier. Je moet haar alleen niet aaien, want daar kan ze dan weer niet tegen.

Hagelslag puur, chocoladepasta (geen Nutella, dat is te bleek), rookvlees. Geen pindakaas: te geel. Janne eet alleen donkerbruine dingen. Geen rijst, geen aardappelen, geen pasta. Wel donker volkoren en roggebrood. Ze kan met een vies gezicht een bleek randje van een gebakken ui peuteren voor ze een hap in haar mond durft te steken. Volgens mij zou Hella haar niet zo moeten verwennen. Maar Hella houdt niet van gegil. Daarom moet ik nu rennen om op tijd terug te zijn voor het ontbijt.

Ik ben Hella's pinpas vergeten (die voor zulke noodgevallen altijd op de ijskast ligt) en ik moet uit mijn zakken vergeten muntjes opdiepen tot ik genoeg heb voor de hagelslag. Het lukt net niet.

We moeten wel precies op tijd eten, want ten eerste wacht het busje dat de tweeling komt halen niet en ten tweede kan Wessel er op zijn beurt niet tegen als we niet precies om 07.45 uur gaan eten. Wessel heeft zijn eigen raarheden. Gelukkig is hij geen giller. Hij bijt alleen keihard op de muis van zijn duim als iets hem niet zint. Dat hele stuk van zijn hand is hard van het eelt, want als hij angstig of onzeker is, zuigt hij erop. Ik wil niet dat Wessel boos of angstig wordt. Het is naar om te zien.

Ik zie er zeker nogal paniekerig uit, want de vrouw achter de kassa zegt: 'Dan komt het de volgende keer wel, ga maar gauw.' Ik kijk haar verbaasd aan: het lijkt wel of ze snapt wat het probleem is. Misschien kent ze Wessel en Janne?

Ik ben een dikke minuut te laat terug, maar Wessel is bezig met een spelletje op zijn telefoon en heeft het niet in de gaten. Hella moet hem zelfs waarschuwen: 'Wessel, eten nu.' Zonder naar de klok te kijken gaat hij aan tafel zitten. Janne strooit hagelslag op haar volkorenbrood. Alles onder controle. Ik adem stevig uit.

‘Hella?’

Mijn moeder kijkt mijn kant op.

Zeg het eens, schat? Ik heb een vervelend stemmetje in mijn hoofd dat soms voor zijn beurt praat. Nu praat het voor Hella. De echte Hella geeft geen kik. Ze houdt mijn blik ook niet vast, ze kijkt weer op haar bord, maar ze luistert wel, dat weet ik.

‘Eigenlijk...’ begin ik, ‘zou ik toch liever niet naar dat...’

Mijn stem doet het!

‘Weet je wat het is...’ Ferdi komt binnen. Zijn kleur is groen vandaag. Groene sokken, groen T-shirt onder zijn overhemd, groen polsbandje, en als hij zich omdraait zie ik het groene elastiekje in zijn paardenstaart.

Hij merkt niet dat ik aan het praten was.

‘... ik kan die kans eigenlijk niet laten lopen. Dit is dé gelegenheid om nu eindelijk eens New York te zien.’

Hella draait zich naar hem toe en glimlacht.

‘Dat is het, ja.’

‘Daarom wou ik toch maar gaan.’

Ferdi schenkt koffie in en gaat met zijn billen tegen het aanrecht staan. Hij zit niet graag bij ons aan tafel. Ik denk dat hij zich daar opgesloten voelt.

‘Goedemorgen, papa,’ zegt Janne.

‘Goedemorgen, papa,’ papegaait Wessel.

‘Ja, goeiemorgen jongens.’ Ferdi kijkt ze even afwezig aan. ‘Dat is toch oké, Hella? Jij hebt er toch geen probleem mee of zo?’

Hella smeert de boter op haar boterham uit. Heel precies tot aan de randjes. Ze doet er een beetje lang over, en al die tijd blijft de botervloot bij haar bord staan, en omdat Ferdi doorpraat en Hella luistert, kan ik niet vragen of ik de boter mag, maar ik moet ook naar school, en daarom sta ik half op en reik over tafel, en Janne zegt: ‘Dat hoort niet. Toch, mama?’ en Hella kijkt verschrikt op en geeft mij de botervloot, en ik smeer mijn boterham.

Al die tijd heeft Ferdi staan uitleggen waarom het oké is dat hij naar New York gaat als de vakantie begint. Zonder Hella, want iemand moet op de tweeling passen. Ik ruik een kans.

‘Als papa weg moet,’ zeg ik, ‘kan ik misschien beter thuisblijven? Om te helpen met de tweeling en zo?’

Gesprekken gaan langs Janne en Wessel heen. Je kunt rustig over hen praten waar ze bij zijn.

Maar Hella heeft me ook niet gehoord, want Janne is tegelijkertijd over de manege begonnen. Ik eet mijn brood en wacht af. Dat is iets wat buitenstaanders nooit begrijpen: dat je de tweeling altijd even voor moet laten gaan. Als je tenminste geen toestanden wilt.

‘Dat kan toch niet, dat ze Aramis zomaar verkopen?’ vraagt Janne. ‘Op wie moet ik dan rijden?’

‘Er zijn toch nog meer bruine paarden,’ zegt Hella.

‘Lighthouse en Red zijn vossen. Die zijn oranje!’

‘En Colonel dan?’

‘Ik kan toch niet op Colonel rijden!’

‘Maar Colonel heeft de kleur van kastanjes.’

‘Ja! Ik kan écht niet op Colonel rijden, mama. En trouwens, hij is wild. Ik moet van paardrijden af. Ik moet echt van paardrijden af.’

‘We zullen zien,’ zucht Hella.

Ferdi heeft zijn koffie op. Hij steekt zijn vingers in een potje en gooit een paar balletjes stemgember in zijn mond. Ferdi klaagt altijd over een schorre keel. Volgens mij was het probleem opgelost als hij niet zoveel lulde, maar ja.

‘Ik ga. Voor het eerste uur nog de decors voor de voorstelling opstellen.’

‘Mag ik meerijden?’ vraag ik. Ferdi geeft les bij ons op school. Hij is de coole dramadocent waar iedereen mee wegloopt.

‘Je zit nog te eten en ik moet echt nu gaan.’ Hij geeft me een klapje tegen de zijkant van mijn hoofd. ‘Fietsen is goed voor je.’ Hij loopt naar de gang. ‘Toedelo, volkje.’

Hella staat van tafel op.

‘We zitten nog te eten,’ zegt Janne, maar deze keer luistert Hella niet.

‘Zij gaat toch ook mee?’ hoor ik haar vragen. ‘Die stagiaire?’

‘De hele sectie gaat mee.’ Zo te horen heeft Ferdi zijn helm al op.

‘Iedereen van CKV. Het is vrijwillig, maar wel een studiereis. Juist nuttig voor zo’n kind.’

Klik: kinbandje vast. Geen afscheidskus dus.

‘Ik snap het,’ zegt Hella. ‘Iris, toch?’

‘Ja. Is dat je probleem? Ben je jaloers?’

Hij klinkt bijna blij.

‘Natuurlijk niet,’ zegt Hella. ‘Als jij maar weet wat je doet.’

‘Als iedereen toch eens alles zo goed wist als jij.’

Ik weet hoe Hella nu kijkt. Niet-begrijpend. Na een korte stilte zegt ze: ‘Maar ik zit over de tweeling in.’

‘O, de tweeling.’ Ferdi zucht zo hard dat we het in de kamer horen. Ik kijk naar Janne – voelt ze die zucht nou echt niet? Maar ze geeft geen sjoege.

‘Later, oké?’ zegt Ferdi in de gang. ‘Ik ben weg.’

Ferdi gelooft niet in voorgeprogrammeerde liefkozingen. Soms omhelst hij Hella zomaar midden op de dag, ook wel eens waar iedereen het kan zien, op het balkon of midden op straat. Een enkele keer een aai of een klopje, ook voor Wessel en mij. Maar bijna nooit zoiets saais als afscheidskussen of welterustenkussen of totzienskussen. Voorgeprogrammeerd is nep, zegt Ferdi. Alleen spontaan is oké. Zo geeft hij ook les. Vindt iedereen chill.

Ik niet. Het is net zo nep als de rest.

Ik hoor Ferdi’s motor weggrijden. Wessel kijkt op de klok van de televisie.

‘Tijd,’ zegt hij.

‘Afruimen,’ zeg ik.

Wessel begint.

‘Ik zit nog te eten,’ zegt Janne.

Hella komt binnen.

‘Opschieten, Janne. Ik hoor het busje al.’

‘Ik ruim wel af,’ zeg ik. Als de tweeling is opgerot kan ik misschien mijn moeder twee tellen spreken.

‘Maar ik zit nog te eten,’ herhaalt Janne.

‘Eet dan,’ zeg ik.

Janne maalt haar roggebrood met rookvlees weg, Wessel maakt de tafel om haar bord heen schoon en wast daarna wel twee minuten lang zijn handen, ik zet alles in de afwasmachine. Hella doet broodtrommels in rugzakken. Het duurt allemaal eindelijk.

Eindelijk dreutelt de tweeling de gang in. Ze zijn elf, maar ze kunnen als kleuters zo traag zijn.

Als de voordeur achter hen dichtgaat, roep ik: ‘Hella?’

Ze geeft geen antwoord en ik ga kijken. Ze leunt tegen de zijkant van de trap, met haar ogen dicht.

‘Ben je ziek?’ vraag ik.

Haar ogen gaan open, ze begint de trap op te lopen.

‘Doe niet zo raar.’

‘Ik wou vragen of ik niet naar dat...’

‘Nu, niet, Liesbeth. Héél even niet, alsjeblieft.’

Als mijn moeder mijn naam zegt, kan ik beter niet aandringen.

Ik smijt het bestek in de afwasmachine en klap de deur dicht. Klopt: soms maak ik lawaai.

‘Ik ga op kamp,’ zeg ik tegen Ellis, mijn schoolvriendin. Mijn enige vriendin eigenlijk. Ze is het enige meisje dat ik ken dat niet over kleren en jongens praat. Ze komt nooit bij ons thuis – ze is bang voor Wessel. Maar ik ben toch wel eens per week bij haar.

‘O? Wat voor kamp?’ vraagt Ellis.

‘Weet ik niet precies. Volgens mijn moeder is het iets met survivals.’

‘Cool.’

‘Ik heb helemaal geen zin in mijn eentje.’

Ellis hoort wat ik eigenlijk vraag.

‘Maar wij gaan met de camper naar de Noordkaap.’

‘Weet ik,’ zeg ik mismoedig. Ik was het even vergeten.

Ellis wil niet mee. Ik zou ook liever naar de Noordkaap gaan.

‘Veel leuker toch, op kamp,’ zegt ze. ‘Met andere kinderen, in plaats van met twee suffe ouders en een hond.’

Ik brom wat. Ellis weet niet wat een geluk ze heeft, met die suffe ouders en die hond.

‘Ik zou best willen ruilen.’

‘Ik zal ons opgeven voor *Puberruil*,’ zeg ik. ‘Komen we nog op televisie ook. Je wou toch beroemd worden?’

Ze schudt haar hoofd. ‘Helemaal niet. Ik wil wereldkampioen zwemmen worden, dat is wat anders.’

En daarna hebben we het over zwemmen en over sport en over gym en over spijbelen en dan gaat de bel.

Ik doe dezelfde test met Jeroen. Hij kijkt jaloers, want hij moet voor de honderdste keer naar Frankrijk.

‘Mazzelaar,’ zegt hij.

‘Ik heb geen zin,’ beken ik.

‘Echt niet? In survivalen? Je spoort niet, man,’ zegt Jeroen.

Dat hoor ik wel vaker. Maar van hem kan ik er niet goed tegen. We kennen elkaar sinds groep 1.

Bang zijn voor vreemde kinderen, op je dertiende. Misschien is het ook niet normaal.

Indeukcups

Er staat een checklist op internet. Slaapzak: check, waterdicht rugzakje: check, waterfles: nou ja, een plastic flesje met aluminiumfolie eromheen is ook wel goed genoeg. Kom op zeg, we gaan niet de jungle in! Zaklamp: pik ik wel van Wessel, die heeft er nog genoeg uit de tijd dat hij een zaklampenfiep had. ‘Stevig wandelschoeisel’ heb ik niet, maar ik kan mijn gympen waterdicht spuiten. En dan neem ik wel mijn oude kaplaarzen mee voor als het echt nat wordt.

Ondergoed. Groot probleem. Ik heb geen bh’s. Maar ik heb ook geen zin om uitgelachen te worden aan de ontbijttafel. Ik hoor het Hella al aan Ferdi vragen: ‘Wat vind je, heeft Liesbeth al bh’s nodig?’ En dan de discussie daarna. Echt niet!

Mijn onderbroeken zijn óf uitgelubberd óf te klein – en in beide gevallen vallen mijn billen eruit. Rare brede platte billen waar je echt niet mee te koop wilt lopen.

Oké. Ondergoed moet ik dus nieuw hebben. Als ik geld los troggel, kan ik zelf stiekem een goedkoop bh’tje uitzoeken zonder dat iemand zich ermee bemoeit.

Maar dan kan ik geen nieuw jack vragen en je moet wel goede regenkleiding hebben, zeker als je gaat wildwatervaren. Eigenlijk een heel pak. Je hebt ze van dat ademende spul met ventilatiespleten – te duur. De HEMA heeft goedkope jacks. Maar Hella vindt dat mijn oude nog best kan. De mouwen zijn te kort en het binnenlaagje is helemaal verteerd. Ik ben binnen tien minuten doorweekt als het een beetje regent. Dat geeft op zich niet, maar die blote polsen, dat is geen pan.

Ik moet kiezen waar ik voor gek wil lopen: buiten of in de wasruimte. Ik zie ze al kijken, die meisjes... dat dus niet! Het wordt dus mijn oude jack en nieuwe onderbroeken. En een bh met ingebouwde vulling. En misschien een nachtpon als ik een uitverkoopje kan vinden.

Zwempak: check. Sokken heb ik genoeg. En ik heb twee broeken waarvan de pijpen nog lang genoeg zijn. Het kamp is aan een riviertje, we gaan natuurlijk om de haverklap zwemmen. Dan heb je niet veel kleren nodig. Misschien nog een jurkje of zo, of zo'n mooie doek die je over je zwemkleding aandoet.

Beneden is alles rustig. Ik drentel naar de slaapkamer van Ferdi en Hella. Ik zorg dat ik Hella's kleren niet overhoophaal; ze is zó netjes op haar spullen. Maar ze heeft niks leuks. Ik kijk in Ferdi's kast, die is veel meer op kleren. Na een tijdje graven vind ik een soort Afrikaans gewaad. De stof lijkt op oma's tafelkleed, zwaar en met glimmende patroontjes erin geweven, maar dan donkerrood. Het model is simpel: vierkant, met enorme armsgaten. Lekker luchtig. Aan de voorkant zit blauw-paars-zwart borduursel langs de kraag. Pik in – Ferdi is toch allang vergeten dat hij dat ding heeft.

Ik ga terug naar de checklist. Een zakmes met een kompas, shit, heb ik niet. Na even zoeken zie ik dat een goed zakmes een kapitaal kost; dat ga ik dus niet doen. Niet voor een kamp van een week waar ik geen zin in heb. Maar er is een appje met een kompas (het heet Zwitsers zakmes, lachen). Dat moet maar goed genoeg zijn.

Het is niet dat we geen geld hebben; Ferdi en Hella verdienen allebei. Het gaat alleen op aan Ferdi-dingen. Motorfietsen, reisjes. Cognac en broodjes paling. Kleren voor kinderen in de groei vindt hij, denk ik, zonde van het geld. Laat staan zakmessen. Of streetdances.

'Wat doe je?' Janne komt mijn kamer binnen. Zonder op antwoord te wachten gaat ze door: 'De manege heeft mijn paard verkocht. Aramis.'

'Weet ik. Heb je al tig keer verteld.'

'Er is wel een ander paard gekomen, een zwart paard. Maar daar kan ik niet op rijden. Er is geen enkel paard waar ik op kan rijden. Ik reed altijd op Aramis. Maar Aramis is verkocht. Ik heb gewacht tot dat andere paard

kwam. Maar het nieuwe paard is zwart. Dus nu moet ik van paardrijden af.’

‘Waar jij van af moet, is van die bruin-fiep.’

Ze kijkt me aan alsof ik gestoord ben.

Ik kijk wat het weer gaat doen. Mooi, voorlopig wordt er geen regen verwacht. Weer een punt in het voordeel van nieuwe onderbroeken. Hella is op haar werk, maar ik stuur haar een berichtje en krijg meteen antwoord. Dat valt mee. Ik ga het geld pakken uit het boek waar ze het verstopt (het heet *De Quincunx*) en wil weggaan.

‘Mag ik mee?’ Janne staat vlak achter me.

Neem je zusje mee, heeft Hella gezegd. Ik hoopte dat Janne het niet zou vragen. Ze kan niet fietsen.

Pas een halfuur later zijn we in het centrum. We lopen de winkel met goedkoop textiel binnen.

‘Nergens aankomen en bij mij blijven.’

Terwijl ik in de bakken met restanten grabbel, staat ze met haar handen op haar rug naar de roltrap te kijken. Maar als ik met een armvol ondergoed naar de kassa loop, merk ik dat ze weg is. Ik ga toch eerst betalen, dat zoekt handiger.

Ze is niet in de winkel. Geen nood, Janne raakt zo vaak kwijt. Ik vind haar een stuk verder in de straat, bij de ingang van een leerwinkel. Ze laat de schuifdeuren open en dicht schuiven. Stapje naar voren: open, stapje naar achteren: dicht. Ze staat te lachen en heeft totaal niet door dat een bewaker tegen haar aan praat. Als ik dichterbij kom, hoor ik hem zeggen: ‘Ik kan ook de politie bellen? Als je dat liever hebt?’

‘Ze hoort bij mij,’ zeg ik. ‘Ze is doof.’ Dat zeg ik meestal als Janne of Wessel iets stoms doet. Janne let niet op wat er tegen haar gezegd wordt, maar ‘doof’ begrijpen de mensen beter dan PDD-NOS.

Janne doet een stapje naar voren en lacht als de deur weer opengaat. De bewaker steekt zijn hand naar haar uit.

‘Niet doen,’ zeg ik haastig, ‘daar kan ze niet tegen. Kom mee, Janne, we moeten naar huis.’

Janne doet een stapje naar achteren. De deuren schuiven dicht.

‘Kom nu.’

Janne let niet op mij. Ze doet een stapje naar voren en schatert. De bewaker denkt dat ze hem uitlacht. Hij heeft van dat opgeschoren haar en dicht bij elkaar staande oogjes. Ik zie zijn mond straktrekken.

‘Janne!’ zeg ik zenuwachtig.

Maar het is al te laat. Hij grijpt haar arm. Janne ziet het natuurlijk niet aankomen.

‘Nu is het wel leuk geweest,’ zegt de bewaker veel te hard.

Janne rukt zich los, ze laat zich op de grond vallen en begint te krijsen. De bewaker springt verschrikt achteruit. Klanten komen aanrennen uit de winkel, voorbijgangers blijven staan. Janne krijst. En krijst. En krijst.

‘Wat heeft ze?’

‘Moet er een ambulance komen?’

‘Die man viel haar aan.’

‘Ik deed niks!’ roept de bewaker. Hij staat aan zijn vingers te trekken alsof ze eraf moeten. Zijn mond blijft een stukje openstaan en in zijn kaalgeschoren hals zitten rode vlekken.

‘Heeft ze gestolen of zo?’

‘Ja, hij heeft haar neergeslagen.’

‘Mag dat zomaar?’

‘Ik heb 112 gebeld.’

Ook dat nog!

Ik ga op mijn hurken zitten bij mijn krijsende zusje. Ze trappelt nu ook in het rond, ze draait rondjes op haar rug en schopt alle kanten uit. Ik moet uitkijken dat ze me niet raakt.

‘Janne,’ zeg ik ferm. ‘Ik weet iets. Iets leuks...’ Ik kijk vertwijfeld om me heen. Mijn oog valt op de etalage van de leerwinkel. Op een standaard staat een avondtasje, een buideltje van donkerbruin leer met een koordje erdoor. ‘Zie je dat tasje? Het zit vol keuteltjes. Eekhoornkeutels. Heb je wel eens eekhoornkeutels gezien?’

Janne volgt mijn vinger met haar blik en ziet het tasje. Ze is heus niet dom. Ze weet dat het tasje leeg is, dat ik maar wat klets. Maar haar hoofd

vult zich met bruin als ze probeert zich eekhoornkeuteltjes voor te stellen. Het krijsen verstomt.

‘Is dat je zusje? Is ze ziek?’

Iemand buigt zich over ons heen. Met een schok zie ik dat het Smeets is, mijn wiskundelerares. Ze staart naar Janne, die half en half overeind is gekomen en naar het tasje in de etalage kijkt.

‘Eekhoornkeutels,’ zegt Janne bedachtzaam.

Ik kan wel door de grond gaan.

Smeets hurkt naast Janne neer en zoekt oogcontact. Ze steekt een arm uit.

‘Niet doen,’ zeg ik – er is geen tijd voor respect. ‘Anders gaat ze weer gillen.’

Waarom geloven mensen mij nooit? Smeets legt haar arm om Janne heen, Janne schrikt zich een ongeluk, begint te gillen, trapt om zich heen, raakt Smeets, die van haar veel te hoge hakken valt en even later op haar gat op de stoeptegels zit.

De politie brengt ons thuis. Nou ja, dat is de eerste keer niet. Janne heb ik stil gekregen met een zakje M&M’s. Op de achterbank van de politieauto zit ze zorgvuldig de bruine eruit te pikken. Eekhoornkeutels... Gelukkig duurt het nog zes weken voor ik Smeets weer hoeft te zien.

‘Wat is er gebeurd?’ vraagt Hella als ze van haar werk thuiskomt. ‘Wessel zegt dat jullie door de politie zijn gebracht.’

Ik vertel over de leerwinkel en de bewaker. Dat Smeets zich ermee bemoeide, laat ik weg.

‘Iemand had de politie gebeld, maar dat sloeg nergens op, want ik had...’

‘O hemel,’ zegt Hella, ‘wat een verspilling van belastinggeld.’

Belastinggeld? Waar heeft ze het over?

‘Gelukkig is ze gekalmeerd.’

Eigenlijk ben ik best trots op mijn truc met de eekhoornkeuteltjes, maar ik laat het maar zitten. We kijken allebei naar Janne, die op de bank zit te praten, met de afstandsbediening schietklaar. Wessel zit ernaast en doet een

spelletje. Het maakt hem niet uit dat zij maar door- en doorpraat en het maakt haar niet uit dat hij niet luistert.

Hella legt de boodschappen op het aanrecht. ‘Spruitjes en tartaar, je hoeft er bijna niets aan te doen.’

Vergeeten: het is vrijdag. De dag dat ik normaal altijd voor het eten zorg.

‘Wil jij vandaag alsjeblieft koken?’ vraag ik aan Hella. ‘Ik wou nog de zolder op, een tas zoeken.’ Een tas stond niet op de checklist.

‘Maar het is vrijdag.’

‘Weet ik,’ zeg ik. ‘Maar er is niet zoveel tijd, vanavond Ferdi’s voorstelling en het slotfeest, en ik moet me nog verkleden en die tas...’

Hella knikt. ‘Precies. Ferdi’s voorstelling wil ik ook graag zien. En ik heb een klusje mee dat af moet.’

Een klusje? Hella werkt op het gemeentearchief. Per dag komen er drie ouwe mannetjes in de microfiches snuffelen, op zoek naar hun voorouders. Wat voor klusje kan er nou zo dringend zijn?

‘Kan morgen toch ook? Het is weekend.’

Hella schudt haar hoofd. ‘Het is jouw beurt, Liesbeth. Als we daaraan gaan morrelen...’

‘Ja, ma.’

Hella zegt ‘Liesbeth’ als het menens is. Ik zeg ‘ma’ als ik het ergens niet mee eens ben. Ze merkt het nooit, maar het lucht toch op.

Plotseling gooit Wessel zijn console door de kamer. Die klapt tegen de ruit van de serre en valt in stukken uit elkaar. Wessel steekt zijn hand in zijn mond en gaat achter het gordijn staan wiegen.

‘Janne!’ roept Hella.

Want het is haar schuld. Janne heeft Wessels spel van het scherm gegooid en heeft een aflevering van haar soap gestart.

‘Ik doe toch niks,’ zegt Janne. ‘Ik doe toch niks, ik doe toch niks!’

Ze zet het geluid harder. Het gordijn flappert als Wessel sneller gaat wiegen. Aan zijn gekreun hoor ik dat hij op zijn hand staat te bijten. Bij Wessel is het niet maar zo’n beetje PDD-NOS. Wessel is echt wel een hele erge autist. Je verkijkt je op hem, omdat hij meestal zo stil is.

‘In hemelsnaam,’ zegt Hella. Ze zakt in haar stoel neer en kijkt naar Janne op de bank. Verder doet ze niks.

Ik pak een mesje om de spuitjes schoon te maken. Opeens lijkt dat kamp zo erg niet meer.

Met het puntje van mijn wijsvinger raak ik Ferdi’s pols aan.

‘Mag ik dat lenen?’

‘Wat bedoel je?’

Ik vind het eng als hij opzij kijkt in plaats van op de weg.

‘Je polsbandje.’ Dat van vandaag is blauw, net als zijn schoenen en de sjaal om zijn nek.

‘Waarom?’ vraagt hij verbaasd.

‘Gewoon. Ik ben mijn eigen armband vergeten.’

Ik klem mijn polsen tussen mijn bovenbenen, voor het geval Ferdi er te goed naar kijkt.

‘Kun je niet zonder?’

‘Het staat zo kaal.’

Ik wil niet dat ze meteen denken dat ik niet goed bij mijn hoofd ben, daar in het kamp.

‘Nou, mij best, hoor.’ Ferdi doet met zijn tanden het bandje af en ik bind het gauw om mijn eigen pols. Er zit een beetje Ferdi-spuug aan de leren koordjes.

‘Zo krijg ik meteen geen heimwee.’

Het bandje is te groot, het zakt naar mijn hand en de littekens komen eronderuit. Maar het leidt tenminste de aandacht af.

‘Wat vond je er eigenlijk van?’

Ik heb twee seconden nodig om te bedenken waar hij het over heeft. Zijn voorstelling natuurlijk, van gisteravond. Er werd lang geklapt, gefloten, gejoeld. Het was een groot succes. Toch heeft hij het nodig dat ik ook nog een keer zeg dat het geweldig was.

‘Het was geweldig.’

‘Ja?’